

TİM Tarım
kurulu

TARIM BÜLTENİ

NİSAN 2025

İçindekiler

1. SEKTÖREL İHRACAT VERİLERİ (1000\$)	3
2. TİM TARIM KURULU ÇALIŞMALARI	4
2.1. Tarım Diplomasisi Atölyesi	4
3. MEVZUAT DÜZENLEMELERİ	5
3.1. Türk Gıda Kodeksi Tereyağ ve Sadeyağ Tebliği Yayınlandı	5
3.2. Güneş Enerjisine Dayalı Elektrik Üretimi Yatırımlarına İlişkin Düzenleme Yapıldı	5
3.3. Tarımda AR-GE Destek Programı Kapsamında Mayıs'ta 20. Proje Çağrısına Çıkılacak	6
3.4. Kurumlar Vergisi Mükelleflerinin Beyan ve Ödeme Süresi 5 Mayıs'a Uzatıldı	6
4.DÜNYADAN TARIM HABERLERİ	7
4.1. Küresel Gıda Fiyatları Nisan Ayında Yükseldi	7
4.2. Estonya ve Çekya Şap Hastalığına Karşı Alarma Geçti: Biyogüvenlik Önlemleri Sıkılaştırılıyor	8
4.3. Kuzeybatı Afrika'da Çöl Çekirgesi Alarmı	8
5. SIVI GÜBRE VE TARIMDA BOR ELEMENTİNİN ETKİLERİ	9
6. SEKTÖREL İHRACAT ANALİZLERİ	11

SEKTÖREL İHRACAT VERİLERİ (1000\$)

Sektör	Nisan 2024	Nisan 2025	Değişim (%)
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	864.923	969.052	12,0
Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	582.863	622.143	6,7
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	302.179	288.281	-4,6
Yaş Meyve ve Sebze	211.806	237.462	12,1
Fındık ve Mamulleri	176.405	209.810	18,9
Meyve Sebze Mamulleri	199.500	199.214	-0,1
Kuru Meyve ve Mamulleri	114.265	133.558	16,9
Tütün	67.010	77.655	15,9
Zeytin ve Zeytinyağı	49.174	36.881	-25,0
Süs Bitkileri ve Mamulleri	14.416	14.945	3,7

2. TİM TARIM KURULU ÇALIŞMALARI

2.1. Tarım Diplomasisi Atölyesi

IV. Tarım ve Orman Şûrası kapsamında düzenlenen Tarım Diplomasi Atölyesi, iki oturumda gerçekleştirildi. Atölyede, tarım diplomasisinin dış politika ve uluslararası ticaretteki yeri ile bu alandaki mevcut ve potansiyel iş birlikleri değerlendirildi.

İbrahim Yumaklı (T.C. Tarım ve Orman Bakanı), Prof. Dr. Ömer Bolat (T.C. Ticaret Bakanı), Məcnun Məmmədov (Azerbaycan Tarım Bakanı) ve Amjad Bader'in (Suriye Tarım ve Tarım Reformu Bakanı) katılım sağladığı 'Günümüz Dünyasında Tarım Diplomasisi' başlıklı oturumunda, tarımın günümüzde bir dış politika aracı olarak önemi ele alınmıştır. Türkiye'nin stratejik gıda stok merkezi olma hedefi, gıda güvenliği, kriz bölgelerine yönelik insani yardımlar ve uluslararası iş birlikleri çerçevesinde değerlendirilmiş; Karabağ'da Türkiye modelini esas alarak yeşil üretim hedeflerini paylaşırken, Suriye'nin ise tarım sektörünün yeniden inşası için yatırım ve iş birliğine açık olduğu hususları öne çıkmıştır.

Dr. Ahmet Bağcı (Tarım ve Orman Bakan Yardımcısı), Ö. Volkan Açar (Ticaret Bakan Yardımcısı), Aylin Sekizkök (Dışişleri Bakanlığı Uluslararası Ekonomi Genel Müdürü) ve Melisa Tokgöz Mutlu'nun (TİM Yönetim Kurulu Üyesi) katılım sağladığı 'Tarım Diplomasisinin Uluslararası Ticarete Etkileri' oturumunda, ihracat kapasitesinin artırılması ve rekabet gücünün geliştirilmesi temel öncelikler olarak öne çıkmıştır. GATE Projesi kapsamında teknik engellerin kaldırılmasına yönelik çalışmaların sürdüğü belirtilmiş; dış politikada "haklının yanında yer alma" ilkesinin gıda diplomasisi yaklaşımlarına yön verdiği vurgulanmıştır. Ayrıca, markalaşma, şeffaf analiz süreçleri ve etkin kriz iletişiminin uluslararası pazarda ihracat başarısındaki belirleyici rolü değerlendirilmiştir.

3. MEVZUAT DÜZENLEMELERİ

3.1. Türk Gıda Kodeksi Tereyağ ve Sadeyağ Tebliği Yayınlandı

Türk Gıda Kodeksi Tereyağı ve Sadeyağ Tebliği (Tebliğ No: 2025/9) ile tereyağında "yarım yağlı", "dörtte üç yağlı" ve "%... süt yağı esaslı" gibi ifadeler, tüketiciyi yanıltmamak ve taklit/tağşişi önlemek amacıyla Tebliğ'den çıkarılmıştır. Ayrıca tuz ilave edilmiş tereyağlarında, "tuzlu" ya da "tuz ilave edilmiştir" ibaresi, etiketin temel görüş alanında yer alacaktır.

Ayrıca, tereyağı ve sadeyağ dışı ürünlerin etiket, tanıtım ve sunumlarında tereyağı algısı oluşturacak ifade ve görsellerin kullanımı yasaklandı.

Tebliğ kapsamındaki ürünlerde süt ve süt ürünleri aroma vericilerinin kullanımı da yasaklandı.

3.2. Güneş Enerjisine Dayalı Elektrik Üretimi Yatırımlarına İlişkin Düzenleme Yapıldı

Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ ile, güneş enerjisine dayalı elektrik üretimi yatırımları kapsamında yurt dışından temin edilecek güneş panelleri ve panel taşıyıcı konstrüksiyon sistemleri için yatırım tamamlama vizesi son müracaat tarihi, daha önce 28 Şubat olarak belirlenen tarihten 31 Mayıs 2025'e uzatılmıştır.

3.3. Tarımda AR-GE Destek Programı Kapsamında Mayıs'ta 20. Proje Çağrısına Çıkılacak

Araştırma ve Geliştirme Destek Programına ilişkin Tebliğ ile tarım sektörünün ihtiyaç duyduğu öncelikli konularda sorunların çözümüne yönelik olarak hazırlanan AR-GE projeleri desteklenecek. Tebliğe göre, 20. proje çağrısına başvuruda bulunacak projeler için öncelikli konular ile projelere verilecek destekleme üst limitleri açıklanacak. Çağrı kapsamında verilecek süre içerisinde AR-GE projeleri başvuruları kabul edilecek. Değerlendirmeler sonucunda uygun bulunan projeler desteklemeye dahil edilecek.

3.4. Kurumlar Vergisi Mükelleflerinin Beyan ve Ödeme Süresi 5 Mayıs'a Uzatıldı

Gelir İdaresi Başkanlığı, 30 Nisan'a kadar verilmesi gereken kurumlar vergisi beyannameleri ile bunlara tahakkuk eden vergilerin ödeme sürelerinin 5 Mayıs'a kadar uzatıldığını bildirdi.

Başkanlığın internet sitesinden konuya ilişkin yapılan açıklamada, şunlar kaydedildi: "30 Nisan 2025 günü sonuna kadar verilmesi gereken 2024 hesap dönemine ilişkin kurumlar vergisi beyannamelerinin verilme süresiyle bu beyannameler üzerine tahakkuk eden vergilerin ödeme süresi 5 Mayıs 2025 Pazartesi günü sonuna kadar, 12 Mayıs 2025 (10 Mayıs 2025 tarihinin resmi tatile rastlaması nedeniyle) ve 14 Mayıs 2025 günü sonuna kadar oluşturulması ve imzalanması gereken e-Defterlerin oluşturulma ve imzalanma süresiyle aynı sürede GİB Bilgi İşlem Sistemi'ne yüklenmesi gereken elektronik defter ve berat dosyalarının yüklenme süresi 16 Mayıs Cuma günü sonuna kadar uzatılmıştır."

4. DÜNYADAN TARIM HABERLERİ

4.1. Küresel Gıda Fiyatları Nisan Ayında Yükseldi

Nisan ayında küresel gıda fiyatlarında yukarı yönlü bir eğilim gözlemlendi. FAO Gıda Fiyat Endeksi, aylık bazda %1, yıllık bazda ise %7,6 oranında artış gösterdi. Tahıl, süt ürünleri ve et fiyatlarındaki yükseliş; şeker ve bitkisel yağlardaki düşüşe rağmen genel endeksi yukarı taşıdı. Özellikle buğday ve mısır fiyatlarındaki artış, arz daralması, döviz hareketleri ve bazı ülkelerdeki ticaret politikası değişikliklerinden kaynaklandı. Pirinç fiyatları ise Vietnam'da arzın daralması ve kokulu çeşitlere yönelik talebin güçlenmesiyle birlikte artış gösterdi.

Bitkisel yağ fiyatları, palm yağı fiyatlarının düşmesiyle birlikte nisan ayında genel olarak geriledi. Ancak soya ve kolza yağı fiyatlarında arz daralması ve güçlü ithalat talebi nedeniyle artış yaşandı. Ayçiçek yağı fiyatları nispeten sabit kaldı ancak Karadeniz bölgesinden yapılan sevkiyatların azalması nedeniyle yüksek seyrini korudu. Şeker fiyatlarında ise üst üste ikinci kez düşüş kaydedildi. Bu gerilemede Brezilya'daki üretimin beklentilerin üzerinde gerçekleşmesi, reel değer kaybı ve petrol fiyatlarındaki düşüş etkili oldu.

Et ve süt ürünleri fiyatlarında belirgin artışlar öne çıktı. Et fiyatları domuz eti öncülüğünde tüm kategorilerde yükselirken, Avrupa Birliği'ndeki ithalat talebi ve mevsimsel tüketim etkili oldu. Süt ürünlerinde ise tereyağı fiyatları tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaşırken, süt tozu ve peynir fiyatlarındaki artışlar da arzın daraldığı Okyanusya ve Avrupa'daki güçlü talep kaynaklı gelişmelerden beslendi. Genel tablo, gıda piyasasında arz-talep dengesinin bölgesel gelişmeler ve ekonomik belirsizliklerle yakından şekillendiğini ortaya koyuyor.

4.2. Estonya ve Çekya Şap Hastalığına Karşı Alarma Geçti: Biyogüvenlik Önlemleri Sıkılaştırılıyor

Avrupa'da şap hastalığı (FMD) tehdidinin artmasıyla birlikte, çiftlikler biyogüvenlik önlemlerini sıkılaştırdı. Estonya'daki bazı büyük tarım işletmeleri, hastalığın yayılmasını önlemek amacıyla ziyaretçileri çiftlik alanlarından uzak tutma kararı aldı. Örneğin, Andri-Peedo ve Nopri çiftlikleri, halka açık etkinlikleri iptal ederek önleyici tedbirler aldı. Üreticiler, pandemilerden edindikleri tecrübeyle bu tür biyogüvenlik uygulamalarının önemine dikkat çekerken, Estonya Tarım Bakanlığı Açık Çiftlikler Günü'nün planlandığı gibi yapılacağını ancak hayvanların katılımının risk değerlendirmelerine göre şekilleneceğini açıkladı.

Çekya ise, Slovakya sınırında bildirilen şap hastalığı vakaları nedeniyle sıkı sınır kontrolleri uygulamaya başladı. Hayvansal ürün ve yem taşıyan araçlar sadece belirlenen üç sınır kapısından geçebiliyor; bu durum uzun araç kuyrukları ve gecikmelere neden oldu. Ülkede henüz vaka görülmemiş olsa da, hastalığın yayılma riski nedeniyle alınan bu tedbirlerin, bölgesel ticarete geçici aksamalara yol açmasına rağmen, halk sağlığı ve hayvancılık açısından kritik olduğu vurgulanıyor. Avrupa genelinde çiftçiler, yetkililer ve sektör paydaşları, hastalığın sınırlar arası yayılımını önlemek için koordineli şekilde hareket ediyor.

4.3. Kuzeybatı Afrika'da Çöl Çekirgesi Alarmı

FAO, Sahra Çölü'nün batı bölgesinde yayılma gösteren çöl çekirgeleri nedeniyle Kuzeybatı Afrika ülkelerine erken müdahale ve sıkı izleme çağrısı yaptı. Sahel bölgesinden gelen yetişkin çekirge grupları ve küçük sürüler, Cezayir'in güneyi, Libya'nın batısı ve Tunus'un güneyinde yoğun şekilde görülmeye başladı. Kış ve ilkbahar yağışlarının ardından oluşan uygun üreme koşulları nedeniyle çekirge faaliyetlerinde bu yıl ciddi artış yaşandı. FAO, özellikle Cezayir'in Hoggar Dağları çevresi ile Libya'nın Fezzan bölgesinde durumun dikkatle izlenmesi gerektiğini vurgularken, bu bölgelerde çekirgelerin Mayıs-Haziran aylarında küçük sürülere dönüşme riski bulunduğunu belirtti. Kuruluş, Atlas Dağları'nın güneyinden başlayarak Batı Libya'ya kadar uzanan geniş alanda yoğun kara taramaları yapılmasını öneriyor. FAO, zamanında alınacak önlemlerin büyük bir tarım krizinin önüne geçebileceğini hatırlattı.

5. AYIN DEĞERLENDİRMESİ

Sıvı Gübre ve Tarımda Bor Elementinin Etkileri

Tarım alanlarında verimlilik ve ürün kalitesinin artırılması, günümüz tarım uygulamalarında kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, bitkisel üretimde kullanılan mikro elementlerden biri olan bor, bitkilerin gelişim süreçlerinde ve genel sağlığı üzerinde doğrudan olumlu etkilere sahiptir. Bu makalede, BOR sıvı gübresinin içeriğinde bulunan bor elementinin tarım sektöründe sağladığı spesifik faydalar ve kullanım avantajları bilimsel temellere dayanarak ele alınmaktadır.

BOR Sıvı Gübrenin İçeriği ve Teknik Özellikleri

BOR sıvı gübresi, %98 saflıkta doğal bor minerallerinden elde edilmiş ve 21 ayrı mineralleri taşıyan, bor (B), fosfor pentaoksit (P_2O_5), azot (N), çinko (Zn) ve magnezyum (Mg) içeren zengin bir bileşime sahiptir. Bu dengeli kompozisyon sayesinde bitkilerin büyüme ve gelişim süreçlerinde kapsamlı bir mikro element desteği sunmaktadır.

2024 yılı içerisinde, BOR sıvı gübre “Tarım Bakanlığı Gıda Kontrol Genel Müdürlüğü Laboratuvarında “her türden ürüne analiz yapılmıştır ve hiçbir zehirli kimyasal içermemektedir;” belgelerine sahiptir.

Tarımda Bor Elementinin Önemi

Bor elementinin bitkisel üretimdeki temel fonksiyonları şunlardır:

- Çiçeklenme ve Meyve Tutumunun Desteklenmesi:** Bor, polen üretimini artırarak bitkilerde döllenme etkinliğini yükseltir. Bu durum çiçeklenme döneminde oluşabilecek kayıpları azaltarak, meyve tutumunu önemli ölçüde artırır.
- Bitki Hücre Duvarının Güçlendirilmesi:** Bitki dokularında hücre duvarlarının güçlenmesini sağlayan bor, bitkinin zararlılara ve çevresel stres faktörlerine karşı daha dayanıklı olmasını sağlar.

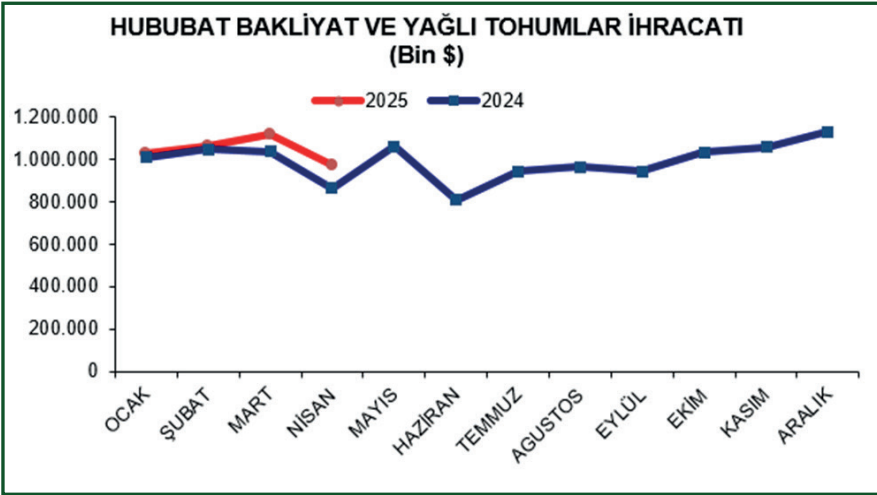
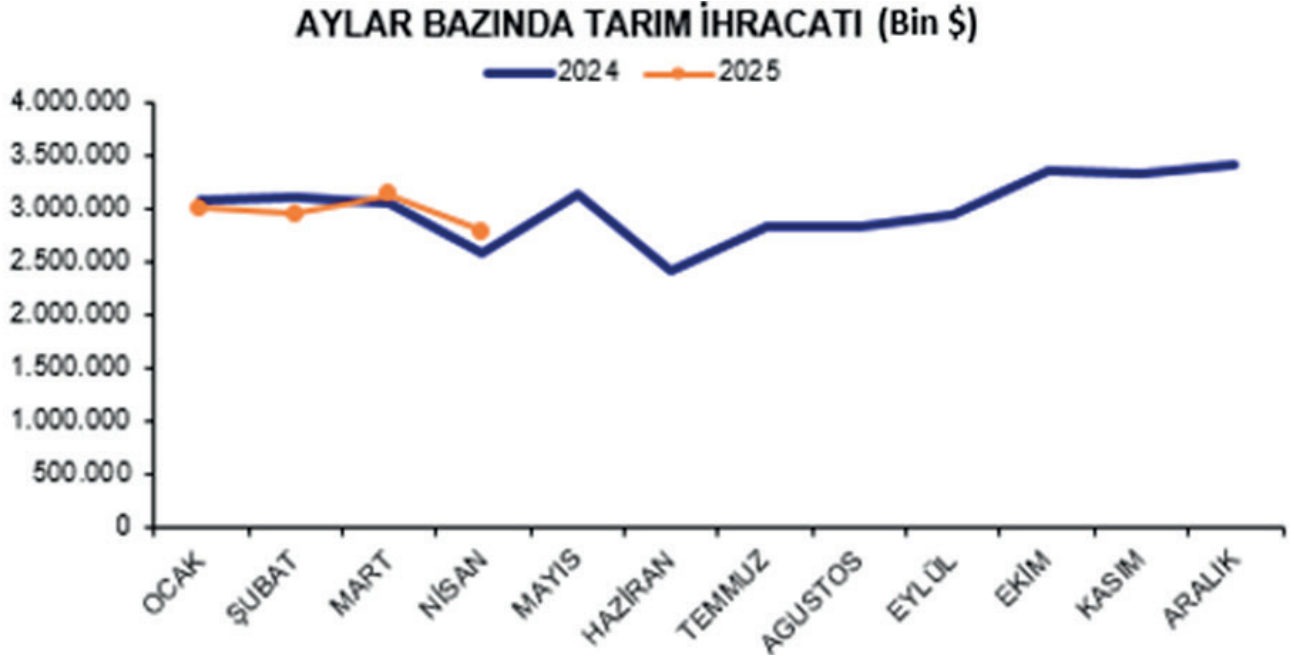
- 3. Ürün Kalitesi ve Raf Ömrünün Artırılması:** Bor eksikliği, meyvelerde şekil bozuklukları, çatlamalar ve ürün kalitesinde düşümlere neden olabilir. Bor kullanımı, bu sorunları ortadan kaldırarak daha sağlıklı, düzgün şekilli ve uzun raf ömrüne sahip ürünlerin elde edilmesini sağlar.
- 4. Soğuk ve Don Olaylarına Karşı Direnç Sağlaması:** BOR sıvı gübresi, bitkilerin düşük sıcaklık ve don olaylarına karşı -25 dereceye kadar direncini artırır, böylece olumsuz hava koşullarında ürün kaybını minimize eder.
- 5. Fotosentez ve Enerji Metabolizmasının Desteklenmesi:** Bileşimindeki fosfor ve magnezyum gibi elementlerle fotosentez etkinliğini artırarak bitkilerin büyüme ve enerji metabolizmasını olumlu yönde etkiler.
- 6. Toprağı temiz tutması:** Faydalı veya zararlı börtü ve böcek ürünlere zarar veremez ve de hiçbir hastalık olmaz. Uzun süreli kullanımlarda Toprakta bulunan her türden zehirli, kanser yapan kimyasalı yok ederek toprağın arındırılıp temizlenmesini sağlar.

BOR Gübrenin Kullanım Avantajları

- **Çevre Dostu Formülasyon:** Organik tarım sertifikalarına uygun, toksik olmayan yapısıyla doğa dostudur.
- **Yüksek Verimlilik ve Etkinlik:** Sıvı formülü sayesinde hızlı ve etkili şekilde bitki tarafından alınır, toprakta kalıntı bırakmaz.
- **Ekonomik ve Kolay Uygulama:** 1 kg BOR, 1000 m² alanda kullanılabilmekte, sonbahar 500gr. ve ilkbaharda 500gr. ile yapılan bölünmüş uygulamalar ile maksimum etki sağlar.
- **Ürün Güvenliği ve Kalitesi:** Ürün analizlerinde herhangi bir zararlı kimyasal madde bulunmadığı belgelenmiştir.

Sonuç olarak, BOR sıvı gübresi tarımsal üretimde kalite, verim ve sürdürülebilirliği artıran önemli bir araçtır. Bilimsel temellere dayanan bileşimi ve kanıtlanmış etkileri ile BOR, tarım sektöründe ekonomik ve çevre dostu çözümler arayan üreticiler için ideal bir tercih sunmaktadır.

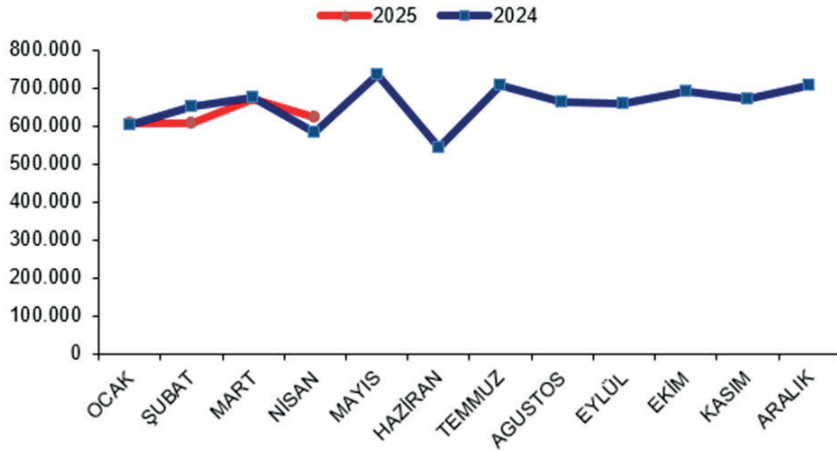
6. SEKTÖREL İHRACAT ANALİZLERİ

- Hububat, Bakliyat ve Yağlı Tohumlar sektörünün 2025 Nisan ayı ihracatı, 2024 Nisan ayına kıyasla %12 artarak 969.051.645 dolara ulaşmıştır.
- Irak'a yapılan ihracat tutarı %36 oranında azalış göstererek 111.159.830 dolar olarak gerçekleşmiştir.
- ABD ve Suudi Arabistan'a yapılan ihracat miktarlarında ise büyük oranda artış gözlemlenmektedir.

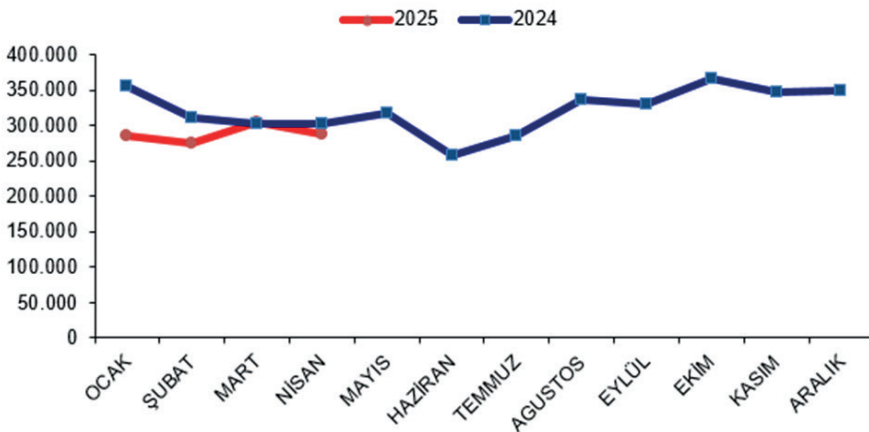
Kaynak: TİM

AĞAÇ MAM. VE ORMAN ÜRÜNLERİ İHRACATI (Bin \$)

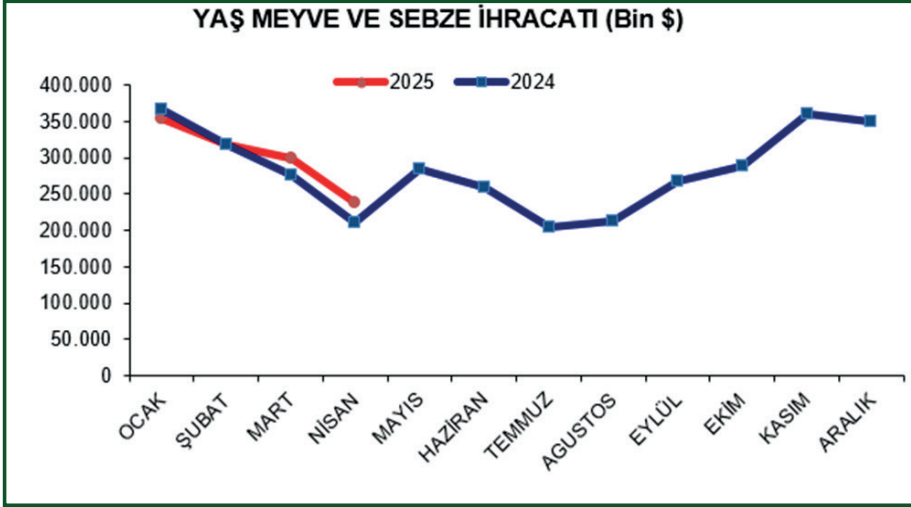
- Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri sektörünün 2025 Nisan ayı ihracatı, 2024 Nisan ayına kıyasla %6,7 artışla 622.143.300 dolar olarak gerçekleşmiştir.
- Sektörün önde gelen pazarlarına yapılan ihracat miktarlarında artış trendi devam etmektedir.
- Birleşik Krallık'a yapılan ihracat %53 artışla 44.366.180 dolar olarak öne çıkmaktadır.

SU ÜRÜNLERİ VE HAY. MAM. İHRACATI (Bin \$)

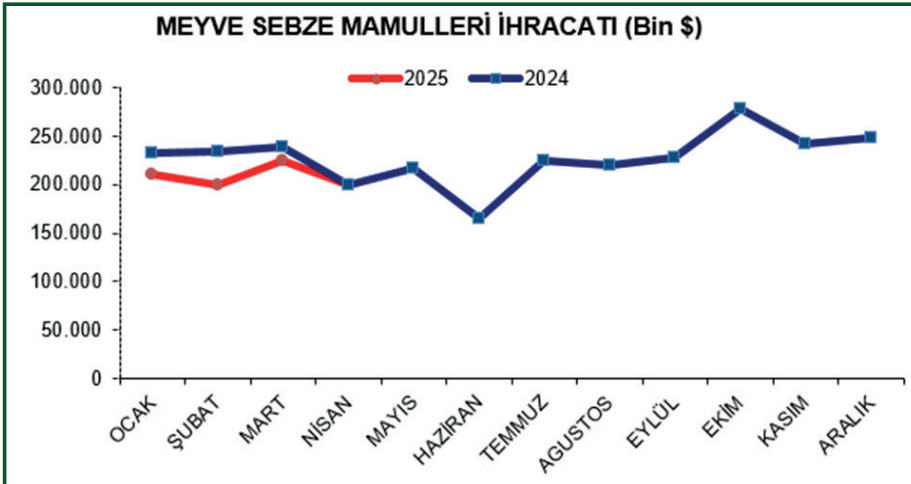

- Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller sektörünün 2025 Nisan ayı ihracatı, 2024 Nisan ayına göre %4,6 azalış göstererek 288.281,109 dolar olarak gerçekleşmiştir.
- Sektörün önde gelen pazarlarından olan Irak'a yapılan ihracat %36; İtalya'ya yapılan ihracat ise %4 oranında azalış göstermiştir.
- Azalış trendinin aksine Rusya Federasyonu, Hollanda, Birleşik Krallık ve Yunanistan'a yapılan ihracat miktarları %20 civarında artış göstermiştir.

Kaynak: TİM

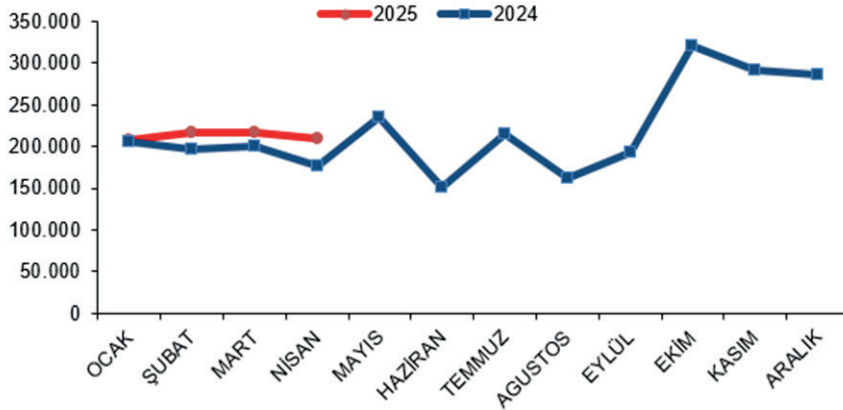
- Yaş Meyve ve Sebze sektörünün 2025 Nisan ayı ihracatı, 2024 Nisan ayına kıyasla %12 artış göstererek 237.462.444 dolara ulaşmıştır.
- Rusya Federasyonu'na yapılan ihracat %3,7 azalarak artarak 43.354.295 dolar olarak gerçekleşmiştir.
- Irak'a yapılan ihracat ise %54 oranında artışla 31.581.872 dolara ulaşmıştır.

- Meyve Sebze Mamulleri sektörünün 2025 Nisan ayı ihracatı, 2024 Nisan ayına kıyasla %0,1 azalarak 199.213.882 dolara gerilemiştir.
- ABD, Hollanda, Irak ve Rusya Federasyonu'na yapılan ihracatta %20 civarında düşüş gözlemlenirken; Birleşik Krallık ve Almanya'ya yönelik ihracatta %10 civarında artış kaydedilmiştir.

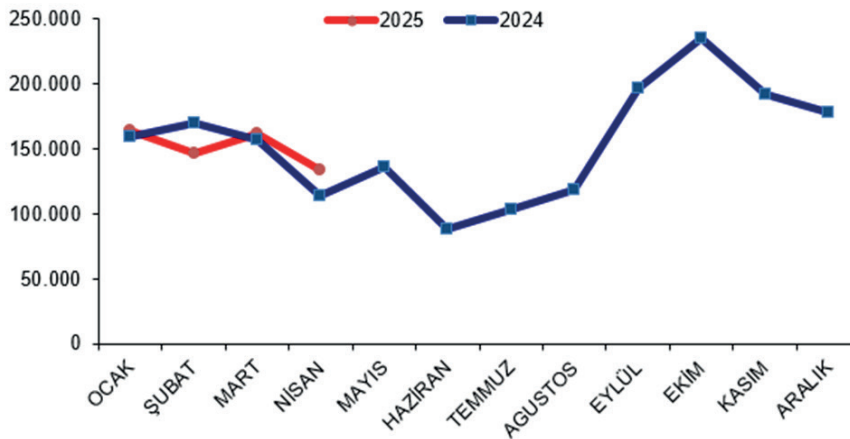
Kaynak: TİM

FINDIK VE MAMULLERİ İHRACATI (Bin \$)

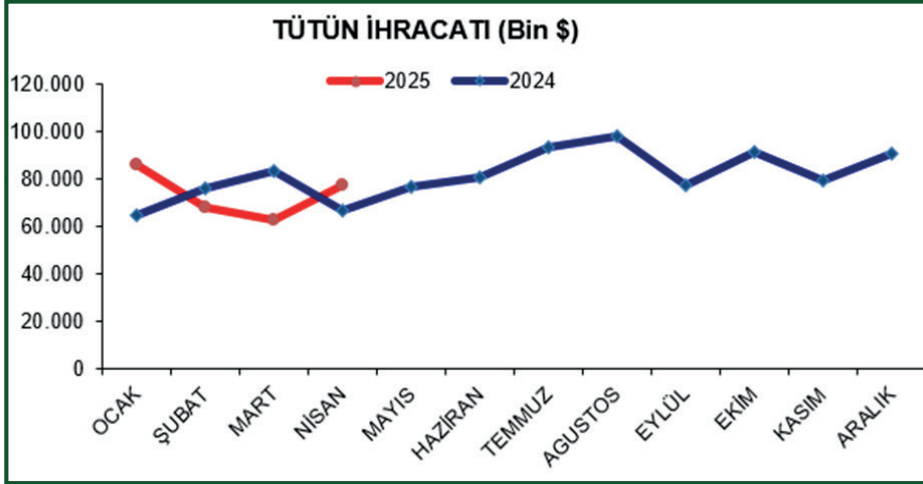
- Fındık ve Mamulleri sektörünün 2025 Nisan ayı ihracatı, 2024 Nisan ayına göre %18,9 artarak 209.809.991 dolara ulaşmıştır.
- İtalya'ya yapılan ihracat miktarı rekor bir artışla (%92) 59.018.603 dolara ulaşmıştır.
- Sektörün önde gelen pazarlarının bir çoğunda artış trendi devam ederken, Almanya'ya yapılan ihracat tutarı %7,7 oranında azalarak 41.580.402 dolar olarak kaydedilmiştir.

KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATI (Bin \$)

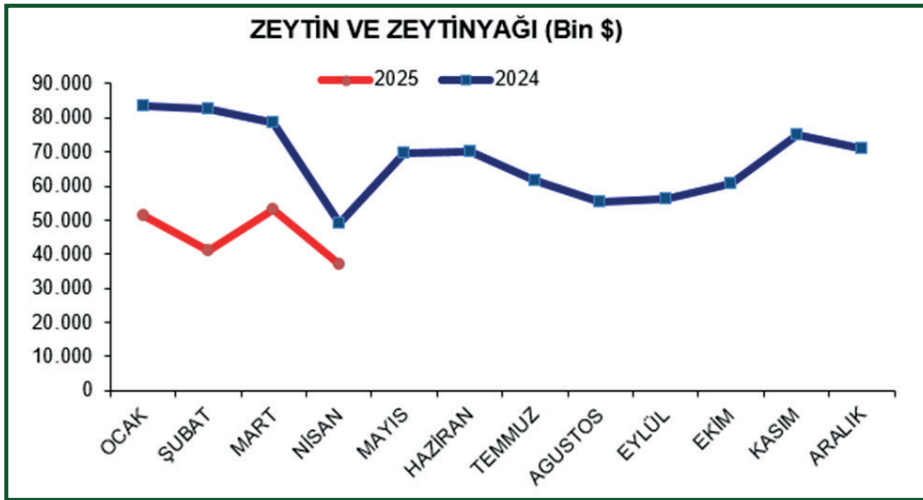

- Kuru Meyve ve Mamulleri sektörünün 2025 Nisan ayı ihracatı, 2024 Nisan ayına göre %16 artarak 133.557.623 dolara ulaşmıştır.
- Almanya'ya yapılan ihracat %32 artışla 20.132.084 dolar; ABD'ye yapılan ihracat %55 artışla 18.494.622 dolar; Birleşik Krallık'a yapılan ihracat ise %34 artışla 15.649.212 dolar olarak kaydedilmiştir.
- Hollanda ve Avustralya'ya yapılan ihracat tutarlarında ise %15 civarında azalış trendi sürmektedir.

Kaynak: TİM

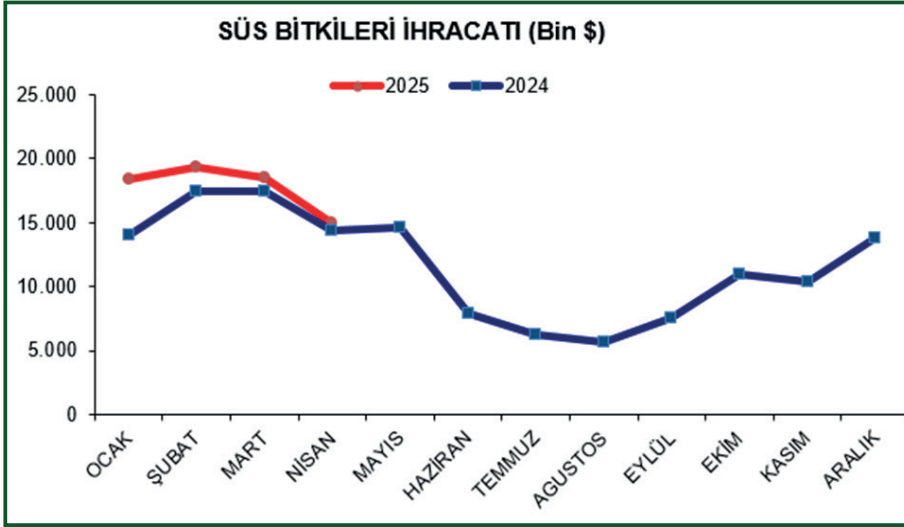

- Tütün sektörünün 2025 yılı Nisan ayı ihracatı, 2024 yılı Nisan ayına kıyasla %15 artışla 77.655.260 dolar gerçekleşmiştir.
- Sektör ihracatının yükselmesinde Irak'a yapılan ihracatın %100 artarak 17.341.763 dolara ulaşması etkili olmuştur.

- Zeytin ve Zeytinyağı sektörünün 2025 yılı Nisan ayı ihracatı, 2024 yılı Nisan ayına kıyasla %25 azalarak 36.881.294 dolara gerilemiştir.
- Almanya'ya yapılan ihracat, %56,9 artış göstererek 5.423.816 dolara çıkmıştır.
- ABD'ye yapılan ihracat ise %43 azalışla 5.502.493 dolar olarak kaydedilmiştir.

Kaynak: TİM

- Süs Bitkileri ve Mamulleri sektörünün 2025 yılı Nisan ayı ihracatı, 2024 yılı Nisan ayına kıyasla %3,7 artarak 14.944.745 dolara ulaşmıştır.
- Hollanda'ya yapılan ihracat, %8,3 artış göstererek 4.689.019 dolara çıkmıştır.

Kaynak: TİM